Азәрбајҹан ПИОНЕРИ

Азәрбајҹан ЛКГИ МК вә В. И. Ленин адына пионер тәшкилаты Республика Шурасынын органы (1938-ҹи илдән чыхыр).
«Пионер Азербайджана» Орган ЦК ЛКСМ Азербайджана и Республиканского Совета пионерской организации им. В. И. Ленина

№ 26 (3050) 31 МАРТ 1976-ҹы ИЛ.

1906 1976

Сүлејман Рүстәм

(АНАДАН ОЛМАСЫНЫН 70 ИЛЛИЈИ МҮНАСИБӘТИ ИЛӘ)

Сүлејман Рүстәмин ады Азәрбајҹан совет поезијасынын инкишафы, онун ән габагҹыл вә ән ҝөзәл ән'әнәләри илә сых бағлыдыр. Илк ҝәнҹлик илләриндән сәнәтә ҝәлән шаир, һәмишә мүбариз бир ҹәбһәдә дурмуш, совет халгынын арзу вә истәкләринин сон дәрәҹә һәссаслыгла өз әсәрләриндә ҝениш әкс етдирмишдир. Мараглы вә шәрәфли бир јарадыҹылыг јолу кечән, өз тутдуғу јолундан һеч заман дөнмәјән, инамла вә гәтијјәтлә ирәлијә ҝетмәјә, бир-бириндән јахшы әсәрләр јаратмаға чалышан С. Рүстәм — бунлара мүвәффәг олдуғу үчүн үмумхалг мәһәббәтини газана билмишдир. Халга, партијаја, Вәтәнә мәһәббәт, совет адамларынын әмәји, севинҹи, сүлһ уғрунда мүбаризәси онун поезијасынын әсас вә апарыҹы мотивләридир.

«Әләмдән нәш'әјә» адлы илк китабындан тутмуш сон китабына гәдәр Сүлејман Рүстәмин бүтүн әсәрләриндә ҝүн ишығы кими ајдын бир мәсләкин ифадәси вардыр. О, әдәбијјата чох ҝәнҹ вә инамла ҝәлмишдир. Ҝөркәмли әдибимиз Сүлејман Сани Ахундов онда сәнәтә бөјүк мәһәббәт ојада билмишдир. Илк ше'р китабы чапдан чыханда онун ијирми бир јашы варды вә бу китабла да өз мәрамыны, өз фикир вә мәгсәдини е'лан етди. «Дөјүш мејданларында дөнмәләрдән биријәм» дејән шаир, јени гуруҹушу, јени һәјаты, азадлығы, сәадәтә говушмуш бир халгын севинҹини тәрҹүмәјә башлады. Одур ки, онун ше'рләри дәрһал нәзәр-диггәти ҹәлб етди вә Азәрбајҹан поезијасында мүһүм бир һадисәјә чеврилди. О, ингилабын дүшмәнләринә, көһнә дүнјаја гаршы амансыз иди. Јени әдәбијјатын ҹарчысы кими саглам вә ҝур сәслә чыхыш едир, ше'рләри һәм бәдии, һәм дә сијаси ҹәһәтдән ҝүҹлү олурду.

Азәрбајҹан комсомолунун органы «Ҝәнҹ ишчи» гәзети редаксијасында, «Ҝәнҹ гызыл гәләмләр» ҹәмијјәтиндә, Азәрбајҹан пролетар јазычылары ҹәмијјәтиндә фәалијјәт ҝөстәрмәси, Москваја тәһсилә ҝетмәси, М. Горки вә В. Мајаковски илә ҝөрүшмәси, демократик рус әдәбијјатыны, онун зәнҝин тәҹрүбәсини өјрәнмәси онун мүбариз бир шаир кими јетишмәсиндә бөјүк рол ојнады. С. Рүстәм ҹәсарәт вә инамла фәалијјәтини ҝүҹләндирир, әсәрләри һәм мәзмун, һәм мәфкурә, һәм форма ҹәһәтдән долғунлашыр, ифадә, бәдии васитәләри зәнҝинләширди. О, сосиализм ҹәмијјәтинин гәләбәләрини, халгымызын гуруҹулуг ишләрини тәсвир вә тәрәннүм едир, көһнә дүнјанын тор-тонунтуларына атәш ачыр. Һәгиги ингилаби ше'рин илк нүмајәндәси кими «мән дөјүш шаиријәм» дејә мүбаризәнин ән ҹәркәсиндә ҝедирди. «Партизан Әли», «Кечәнин романтикасы», «Чапајев», «Улдузлар» кими ҝүҹлү вә тәзә руһлу ше'рләриндә мәһз јени дүнјанын, совет һәјатынын ҹошғун ифадәси öз әкс-сәдасыны тапмышдыр.

«Јахшы јолдаш» поемасы да бу илләрин мәһсулудур вә мүвәффәгијјәтли бир әсәр кими, поезијамызда әламәтдар бир һадисә кими гијмәтләндирилмишдир. Шаир јени дүшүнҹәли совет адамынын ишини, әмәјини, севинҹини, диләјини бөјүк сәмимијјәтлә гәләмә алмышдыр. Памбыг уғрунда ҝедән мүбаризәдә фәал иштирак едән Нијаз кими бир ҝәнҹин фәдакарлығы, севинҹи, ејни заманда сәһвләри тәбии вә ҹанлы бојаларла верилмишдир.

С. Рүстәм бир-биринин ардынҹа чап етдирдији «Аддымлар», «Атәш», «Сәс», «Улдузлар», «Кечәнин романтикасы» кими китаблары илә өзүнү ҝениш охуҹу күтләләринә мөһкәм әгидәли, саглам мәфкурәли, парлаг фикрли, мәгсәдли олан ҝөзәл бир шаир кими танытды.

Сүлејман Рүстәм һәмишә өз мөвзусуна, үслубуна вә амалына садиг галмышдыр. Бөјүк Вәтән мүһарибәси илләриндә јенә мүбариз шаир кими дөјүш мејданларында һазыр иди, һәгигәтән дөјүшән, вурушан бир әскәрә чеврилмишди. Ше'рләри дә одлу, атәшли иди. Вәтәнин ағыр ҝүнләриндә јазылмыш «Ана вә почталјон», «Ҝүн о ҝүн олсун ки» кими ҝүҹлү вә парлаг ше'рләри охуҹуларын дәрин мәһәббәтини газанды. Онлар бу ҝүн дә адамларын јадындан чыхмамыш, өз бәдии кејфијјәт вә әһәмијјәтини итирмәмишдир. «Гафурун гәлби» поемасы мүһарибәдән сонра јазылса да, дөјүш сәһнәләринин верилмәси, Гафурун ҹәбһә һәјаты илә бағлы епизодларын тәсвир вә тәрәннүм едилмәси ҹәһәтдән бөјүк мараг доғурду, дәрһал охуҹуларын үрәјинә јол тапды. Бу, гәһрәманлыг поемасыдыр, мүәллиф лирик рич'әтләр, хитаблар, һадисәләр, дүшүнҹәләр, хатирәләр васитәси илә Севастопол вурушмаларында иштирак едән Гафур Мәммәдовун сурәтини, онун мә'нәви аләминин сәмимијјәтлә вермәјә мүвәффәг олмушдур.

Мүһарибәдән сонракы динҹ гуруҹулуг илләриндә јазыб јаратдығы «Үрәк сәсләри», «Гарагумун аг ҝүнү» силсилә ше'рләриндә, «Ҝүнәшли сәһифәләрдә», «Баһар дүшүнҹәләри», «Бир аз да мәһәббәтдән» китабларында сијаси лирикаја бөјүк үстүнлүк верилмишдир. Әзәмәтли гуруҹулуг ишләри, бејнәлмиләлчилик, халглар достлуғу, коммунизм идејалары, сүлһ вә демократија, совет вәтәнпәрвәрлији, гәләбәләримиздән доған ифтихар һисси бу әсәрләрдә бөјүк инамла тәрәннүм олунур. Шаир «Рус гардашыма» адлы тарихи поемасында јазмышдыр:

Әсримиз Ленин әсри,
Ленин заманәсидир.
Ән севимли маһнымыз
Достлуг тәранәсидир.

С. Рүстәм драматурҝија саһәсиндә дә ҝениш фәалијјәт ҝөстәрмишдир. Һәлә 1923-ҹү илдә «Ҹимназ ханым јухудадыр» адлы бир пәрдәли комедијасы тамашаја гојулмушдур. «Гачаг Нәби» онун драматурҝија јарадыҹылығында хүсуси јер тутур. Азәрбајҹан әдәбијјатынын ән јахшы әсәрләриндән биридир. Шаир Гачаг Нәбинин зүлмә, истибдада, бәјләрә, ханлара гаршы апардығы мүбаризәни әсас ҝөтүрмүш, мараглы һадисәләр, кәскин конфликтләр, ҝүҹлү характерләр јаратмыш, тарихи әһвалатлары мүасир һәјатын тәләбләри сәвијјәсинә галдырмаға мүвәффәг олмушдур.

Ҝөркәмли шаир һәм һекајәләр, һәм мәгаләләр, һәм хатирәләр јазмыш, тәрҹүмәләр етмиш, мәһсулдар јарадыҹылығыны бир ан белә дајандырмамыш, ҝүнүн, һәјатын, дөврүн тәләбләринә ҹаваб верә билән гијмәтли әсәрләр јазмышдыр. Әсәрләри ССРИ вә Азәрбајҹан ССР Дөвләт мүкафатларына лајиг ҝөрүлмүш, она Азәрбајҹан ССР халг шаири фәхри ады верилмишдир.

Р. Рүстәмин 70 јашы тамам олса да, о јенә өз ҝәнҹлик дујғулары илә јашајыр. Тәсадүфи дејил ки, ону һәмишә комсомол шаир адландырмышлар. Комсомола, ҝәнҹлијә ҹохлу ше'р һәср едән шаир тәмиз, јүксәк, нәҹиб дујғуларла нәфәс алмыш, бу дујғулар үрәјиндә һеч заман сөнмәмишдир. Онун ҹошғун илһамы чағлајан булаглар кими һәлә чох охујаҹаг, ону севән, јарадыҹылығыны мүнтәзәм изләјән охуҹулары јени-јени әсәрләрлә севиндирәҹәкдир.

Т. МАҺМУД.